

Iveta Apkalna, *orgue*

Cicle Orgue al Palau – Cicle Philip Glass
Dissabte, 11.05.19 – 18 h
Sala de Concerts

I

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

*Tocata, adagio i fuga en Do major,
BWV 564*

Tocata – Adagio – Fuga

Philip Glass (1937)

Music in contrary motion

Johann Sebastian Bach

Passacaglia en Do menor, BWV 582

Durada de la pausa: 15 minuts

II

Philip Glass

Dansa núm. 4

23'

Johann Sebastian Bach

Preludi i fuga en Re major, BWV 532

11'

Preludi – Fuga

Philip Glass

“Conclusion” (*Satyagraha*, acte III)
(arr. M. Riesmann)

8'

Johann Sebastian Bach

Tocata i fuga en Re menor, BWV 565

8'

“Tot allò que no és
és etern,
reposa –en mi– del propòsit
abandonat.
Em tombo, fatalment,
cap al front badat, la meua pensa
és la porta que separa els éssers
interiors dels exteriors, els divideix
per u, espasa de la llum. [...] »

Màrius Sampere - Tot allò que no és
Subllum, 2000

Comentari

Bach era, sobretot, organista. En la seva infantesa i joventut va formar-se per ser-ho (en queda constància en nombrosos documents i fets). Per això les seves primeres composicions foren per a orgue i, tot i que la vida el dugué finalment a altres tasques, no deixà mai d'escriure per a l'instrument rei. Com a punt culminant d'una tradició que havia portat l'orgue a un desenvolupament fulgurant, especialment al nord d'Alemanya, Bach excel·leix en la composició de les dues formes bàsiques que els seus predecessors desenvoluparen: el coral litúrgic i el preludi (o *toccata*) i fuga. Aquest darrer binomi adquireix una dimensió gairebé simfònica, molt lluny de la funció litúrgica (ressaltar els moments més solemnes) per a la qual s'havia creat. Un exemple ben clar n'és la celebèrrima *Tocata i fuga en Re menor, BWV 565*. Aquí, si el preludi ens introdueix en una situació dramàtica, la fuga ens porta cap al camí de la llum i l'apoteosi final. La BWV 564, en canvi, compta amb l'afegit d'un *adagio* intercalat que fa de contrast pausat a les dues parts extremes, alegres i brillants. La *Passacaglia BWV 582* és una de les dues úniques "formes lliures" (l'altra és la *Pastoral BWV 590*) que Bach dedicà a l'orgue. Totes aquestes obres foren escrites durant el període del compositor a la cort de Weimar.

Philip Glass, una de les figures més importants de la música americana dels darrers seixanta anys, és un dels primers compositors que ha escrit per a orgue electrònic, tot elevat aquest instrument a una categoria virtuosística i versàtil. *Music in contrary motion* és una obra paradigmàtica de l'estil minimalista de l'autor, que basa el desenvolupament del discurs musical en petites variacions de cèlules repetides indefinidament. Una mica més contrastant és la vivaç *Dance núm. 4*. *Satyagraha* és una òpera estrenada l'any 1980 i forma, juntament amb *Einstein on the beach* i *Akhmaten*, una *portrait trilogy*, trilogia de retrats de personatges il·lustres de la història universal (altres òperes posteriors també recorreran a aquest punt de sortida). El fragment final, *Evening song*, és un cant a la vida i a l'esperança inspirat i reposat. L'arranjament per a orgue és de Michael Riesman, estret col·laborador de Glass.

Sergi Moreno Lasalle, músic i crític musical

Iveta Apkalna

Nascuda a Rēzekne (Letònia), s'ha compromès a portar l'esplendor de la música d'orgue a les sales de concerts, molt més enllà de les parets de l'església. Considerada una de les principals organistes del món, des del 2017 és l'organista titular de l'orgue Klais a l'Elbphilharmonie d'Hamburg. El gener del 2017 va oferir dues estrenes mundials: *Triptychon und Spruch in memoriam Hans Henny Jahnn* de Wolfgang Rihm; *ARCHE* de Jörg Widmann o l'estrena mundial de *Multiversum*, una composició encàrrec de Péter Eötvös que a interpretat en una extensa gira per Europa. Poc després va llançar el seu nou CD, *Light & dark*, el primer àlbum en solitari gravat amb l'orgue Klais a l'Elbphilharmonie, produït pel segell Berlin Classics.

Iveta ha actuat amb diverses de les millors orquestres del món, entre elles Berlin Philharmonic, the Bavarian Radio Symphony, the Royal Concertgebouw Orchestra Amsterdam, the Los Angeles Philharmonic and the Orchestra dell'Accademia Nazionale di Santa Cecilia, ha col·laborat amb directors de renom com Claudio Abbado, Mariss Jansons, Marek Janowski, Kent Nagano, Thomas Hengelbrock, Gustavo Dudamel, Sir Antonio Pappano and Andris Nelsons; i participa sovint als festivals més importants d'Europa.

Les seves presentacions a nivell mundial inclouen concerts a les sales més famoses d'Europa i la Xina. La seva temporada actual inclou concerts a Munic, Budapest, Luxemburg, Amsterdam, París i al Musikverein de Viena, en una extensa gira per Europa juntament amb l'Orquestra Simfònica de la Ràdio de Baviera, sota la batuta de Mariss Jansons. També, amb motiu del centenari de la independència dels estats bàltics, actuarà juntament amb la Konzerthausorchester de Berlín a Vilnius, Riga, Tallin i Berlín. A més a més, farà un recital al Walt Disney Hall de Los Angeles. Ha guanyat el reconeixement internacional rebent premis com el Gran Música de Letònia, o la primera organista en rebre el Premi Millor Artista a l'ECHO Klassik, el primer premi i quatre premis especials al Concurs Internacional d'Orgues M. Tariverdiev a Kaliningrad i el Premi Johann Sebastian Bach el 2002. La televisió francoalemanya Arte va emetre el 2008 un documental sobre ella titulat *Ballant amb l'orgue*.

El 2015 va ser nomenada ambaixadora cultural del país amb el Premi a l'Excel·lència del Ministeri de Cultura. Es dedica a la música contemporània i interpreta obres de Naji Hakim, Ēriks Ešēvalds, Arturs Maskats o Thierry Escaich. Properament durà a terme altres estrenes mundials, amb obres de Pascal Dusapin, Philipp Glass i Pēteris Vasks. Actualment viu entre Berlín i Riga.

Amb la col·laboració de:

www.palaumusica.cat

Troba'ns a: